LAUSUNTO

17.9.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle sekä hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten (ns. kausityölaki) sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja esittää ns. kausityölaista kunnioittaen seuraavaa:

Hallituksen esityksen lähtökohdat ovat käsityksemme mukaan oikein arvioitu. Maatalous- ja puutarha-alan sekä muiden maaseutuelinkeinojen yritykset työllistävät vuosittain yli 15 000 ulkomaalaista kausityöntekijää, joten kausityöntekijöitä koskeva sääntely on maaseudun alkutuotantoyrityksille hyvin tärkeää. Työsuhteessa tehtävä maatalousalan kausityö on jo hyvin pitkään ollut suurelta osin ulkomaalaisten työntekijöiden tekemää. Kotimaista työvoimaa näihin töihin ei ole ollut saatavissa. Monet perinteiset maaseutuelinkeinot ovat lähes kokonaan ulkomaalaisen kausityövoiman varassa.

Kausityölain keskeisiä kysymyksiä maaseudun alkutuotantoyritysten kannalta ovat erityisesti:
- soveltamisala,
- työvoiman saatavuusharkinta ja
- kausityöluvan pituus.

MTK:n mielestä säädettävän lain soveltamisalan tulee kattaa kaikki ne alkutuotannon toimialat, joille kausityö on luonteenomaista. Myös vuodenaikojen vaihtelusta riippuvaiset muut toimialat on syytä ottaa lain soveltamisalan piiriin. Sellaisia ovat esimerkiksi maaseutumatkailu ja maataloutta palveleva koneurakointi. Hallituksen esityksessä on aivan oikein päädytty säätämään soveltamisalasta tarkemmin asetustasolla. Se varmistaa mahdollisuuden tarkentaa soveltamisalaa joustavasti ja nopeasti. Yksityiskohtaiseen toimialaluetteloon MTK ottaa kantaa myöhemmin ko. asetusta koskevassa lausunnossamme.

Toinen keskeinen kysymys kausityölaissa koskee työvoiman saatavuusharkintaa. Koska kotimaista työvoimaa ei ole suhdanteista riippumatta viimeisten kymmenien vuosien aikana ollut saatavissa maatalous- ja puutarha-alan töihin, niin saatavuusharkinnan kytkemistä kausityöluvan yhteyteen on pidettävä tarpeettomana hallinnollisena rasitteena ja työvoiman liikkuvuuden esteenä. Käsityksemme mukaan saatavuusharkinta on jäänne suljetun talouden ajalta. Se ei käytännössä hyödytä kotimaista työvoimaa mitenkään. Alkutuotannon tuotannonaloilla on voimassa yleissitovat työehtosopimukset, joten saatavuusharkintaa ei tarvita myöskään suojaamaan kotimaista työvoimaa epäterveeltä palkkakilpailulta. Käsityksemme mukaan saatavuusharkinnasta aiheutuisi vain turhia kustannuksia ja haittaa kaikille asian osapuolille - myös valtiolle.

Kolmas keskeinen kysymys, johon MTK on jo lain valmistelun yhteydessä kiinnittänyt erityistä huomiota, on kausityöluvan enimmäispituus. Halliuksen esityksessä on aivan oikein päädytty esittämään luvan enimmäispituudeksi direktiivin sallimaa kausityöluvan enimmäispituutta eli 9 kuukautta. Monilla alkutuotannon tuotantoaloilla on tärkeää saada tarvittaessa työskennellä koko tuotantokausi yhden luvan perusteella. Myös viranomaiskustannusten minimointi puoltaa direktiivin salliman maksimiajan käyttämistä kansallisessa laissa. Myös useimmat muut EU:n jäsenmaat ovat mahdollistaneet direktiivin salliman enimmäisajan luvan enimmäiskestoajaksi.

Edellä mainittujen keskeisimpien seikkojen lisäksi kiinnitämme vielä huomiota myönnetyn kausityöluvan uudistamiseen. Toivomme valiokunnan varmistavan, että myönnetyn luvan perusteella työskentelevä ulkomaalainen työntekijä voisi mahdollisimman sujuvasti uudistaa myönnetyn luvan myös työnantajan vaihtuessa. Ymmärrämme sen, että kausityölupa myönnetään työnantajakohtaisena, mutta toivomme joustavuutta lisättävän myös työnantajanvaihdostilanteisiin. Lupaharkinnan tulisi olla joustavampaa esimerkiksi silloin, kun työsuhde päättyy arvioitua nopeammin, mutta myönnetty kausityölupa ei ole vielä päät-

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
PL 510 (Simonkatu 6) 00101 HELSINKI
p 020 4131 f 020 413 2409

tymässä. Jos toisella työnantajalla sellaisessa tilanteessa on tarjolla vastaavaa työtä kausityöluvan loppuajaksi, niin uudistettu lupa tulisi hyväksyä hyvin joustavasti ja nopeasti. Tämä olisi erityisesti työntekijän edun mukaista. Hallituksen esitys ei valitettavasti anna aivan selvää vastausta menettelytavoista ja käsittelyajoista erilaisissa hakemustilanteissa. Pyydämme sen vuoksi valiokuntaa vielä selventämään asiaa.

Lopuksi kiinnitämme vielä huomiota lain 7 §:ssä säädeltyyn luvan epäämiseen työnantajasta johtuvasta syystä. MTK pitää esitettyä lakia tältä osin hieman epämääräisenä. Koska työnantajalle määrättävä seuraamus ko. lainkohdassa tarkoitetuista rikkomuksista tai laiminlyönneistä voi olla tosiasiallisesti hyvin ankara, niin luvan epäämisperusteiden olisi oltava kaikissa tilanteissa hyvin selviä. Käsityksemme mukaan työnantajan oikeusturvan varmistaminen edellyttää, että työnantajavelvoitteiden laiminlyönti tulisi aina olla todettu lainvoimaisella päätöksellä ennen kuin lupa voidaan evätä työnantajasta johtuvasta syystä.

Edellä mainitut seikat huomioiden MTK pitää hallituksen esitystä kausityölaiksi hyväksyttävänä. MTK:lla ei ole lausuttavaa kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK R.Y.

Antti Sahi
toiminnanjohtaja

Vesa Malila
lakimies